DISPVTATIO INAVGVRALIS IVRIDICA,

DE

LICITO IVDICIS FAVORE,

GERMANIS:

Vom erlaubtem Durchdiefingersehen eines Richters bey Führung der Processe.

QVAM

SVB PRAESIDIO

DN. IO. PHILIPPI STREITII,

ICTI,

EMINENTISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS MOGVNTINI CONSILIARII REGIMINIS, ET FACVLTATIS IVRIDICAE ERFVRTENSIS DECANI,

PRO LICENTIA

SVMMOS IN VTROQVE IVRE HONORES CONSEQVENDI,

PVBLICAE ERVDITORVM DISQVISITIONI SVBMITTIT

ANDREAS HENNICKIVS,

WELSA - TORG. MISNICVS.

DIE XIV, APRILIS, A. O. R. CIↃ IↃ CC XXIII.

IENAE,

REC. PER IO. BERNH. HELLERVM, 1746.

DISSERTATIONIS INAVGVRALIS,

DE

LICITO
IN IVDICE FAVORE

§. I.

dioſa in jure res eſt favor in Judice, utut, quod proverbio, ſed &, eheu! veriverbio dicitur, *plus ſæpe valeat, quam lex in Codice.* Et merito ſane quivis, cui

De meliore luto finxit præcordia Titan,

odio plus quam Vatiniano proſequitur illum in judice favorem, qui nihil aliud eſt, quam nefanda illa, & à legibus tam divinis, quam humanis tantopere damnata, imo execrata, Proſopolypſia, utpote quæ Rempublicam ſane haud mitius affligit, quam

Trux bellum, vel dira fames, atratave pestis.

Parum autem refert, an amicitia, affinitas, consangvinitas, vel munera demum, ad vetitum, imo fœtidum huncce favorem sollicitaverint judicem, eidem enim pœnæ in jure constitutæ subjacet. Tenetur nimirum Judex talis per sordes judicans, ceu leges eum per contemtum vocant, duplici pœna, nimirum L. Corneliæ de falsis, *L. 1. §. 3. ad L. Cornel. de fals. & L. Juliæ* de repetund. per *L. 3. & 4. ff. ad eand. L.* non tamen cumulative sed solum alternative *L. 14. ff. de accus. & inscript. item L. 32. in fine ff. de pœn.* præterea cum ex injusto favore prolata sententia executioni data, omne damnum parti læsæ restituere tenetur, & fit infamis *L. 2. de pœna jud. qui male jud.*

§. II. Secundum *Nov. 124. Cap. 2.* si Judex in causa pecuniaria corrumpi se patiatur, triplum ejus, quod datum, aut duplum ejus, quod promissum præstare tenetur, & dignitatem amittit; si vero causa sit criminalis, confiscatis bonis in exilium mittitur, *Auth. Novo Jure Cod. de pœn. Jud. qui male jud.* præsertim si Judex fuerit pedaneus *L. 38. §. 10. ff. de pœn.* quid? quod juxta *eand. Auth.* eandem incurrit pœnam, si intra decem

mensès

menses à die latæ sententiæ aliquid datum fuisse judici probatum fuerit, utut pars se nihil vel dedisse vel promisisse juraverit. Quod si sententia judicis per sordes Judicantis nondum sit executioni mandata, simulac de sordibus judicis constiterit, est ipso jure nulla *L. 7. Cod. quando provoc. non est necess.* sive æqua sive iniqua illa fuerit *C. 71. non licet C. XI. qu. 3. juncto C. 64. non debet, eod.* quod tamen solummodo intelligendum de eo casu, quo sententia ex voto corruptoris est prolata, haud vero de eo, ubi ipsi est contraria, hoc enim in alterius præjudicium vergeret, qui se ab omni corruptione abstinuit, è contrario vero in commodum corruptoris, utpote qui voti sui compos fieret, si sententia etiam ipsi contraria à corrupto Judice lata, nulla esse pronunciaretur.

§. III. Nec putandum est, casum talem nunquam esse eventurum, ut corruptus judex contra ipsum corruptorem pronunciet, experientia enim nonnunquam, licet satis raro, id fieri nos edocet, cujus rei nonnihil paradoxæ causa esse potest vel nimis aperta causæ corruptoris injustitia, vel etiam, si altera pars factam corruptionem expiscata fuerit, de eoque judici constiterit, metus, ne injustam sententiam passus, ex justo dolo-

 re,

re, corruptionis judicem publice convincat, quod metuendum ipsi haud est, si contra corruptorem pronunciaverit, quamvis enim judex munera vel reapse exhibita, vel promissa acceptans indistincte de jure civili pœnæ reus sit, sive jura litigantium violaverit, sive illæsa conservaverit *L. 3. §. 1. & 2. ff. de Calumniat. & all. auth. Novo jure Cod. de pœn.* nihilominus certam spem tali in casu judex concipere potest, neutrum litigantium factam corruptionem esse denunciaturum, cum eum qui in justa sua causa victor extitit, utpote illæsum, nihil ad talem denunciationem moveat, ipsi autem corruptori eandem maximopere dissvadeat partim id, quod propria simul turpitudo revelanda esset, quam alleganti ne quidem creditur; partim illud, quod ipsemet factam corruptionem denunciando se pœnæ reum faceret, *L. 1. C. de pœn. judic.*

§. IV. Sed præter maxime illicitum hunc judicis favorem datur etiam licitus, quem non nihil in hac ipsa dissertatione, ceu ejus inscriptio prodit, considerare in animum induxi: quæ enim hactenus, paucis quidem, de illicito judicis favore adduxi, nullo alio fine præmisi, quam ut opposita juxta se posita magis elucescerent. Vocari

ri autem à nonnullis illicitus ille & injuſtus Judicis favor conſvevit *favor hominis*, & econtrario licitus ac permiſſus *favor juris*. Licet enim alias favor juris plane contradiſtingvatur favori judicis, & nihil aliud denotet, quam inſignes quasdam prærogativas perſonis quibusdam vel etiam cauſis conceſſas, e. g. ſic dictis piis cauſis, impuberibus, mentecaptis, furioſis, fœminis, militibus, perſonis miſerabilibus, quæ vocantur, pauperibus &c. nihil tamen obſtat, ut paulo alio ſenſu etiam favor quidam in judice favor juris dicatur, illam hac denominatione benignitatem indigitando, quam in nonnullis impertiendam arbitrio judicis jura reliquere.

§. V. Si *Judicis* vocabulum tam lato accipere ſenſu animus eſſet, ut etiam ſupremos ſeu eos, penes quos τὸ κύριον in republica reſidet, comprehenderet, quales ſunt in Imperio noſtro præter Imperatorem, omnes ſic dicti Status Imperii, ampliſſimus ſeſe mihi aperiret campus, diffuſiſſimas de jure diſpenſandi, & aggratiandi pertractandi materias, ſed id quidem à meo inſtituto alienum eſt, hinc Lectorem monitum volo, me hic per judicem haud alium, quam ſubordinatum intelligere. Et ſic levato tandem velo tracta-

tionis

tionis hujus pelago naviculam meam committo.

§. VI. Statim autem vel in ipso processus initio licito judicis favori locum esse nullus dubito. Etenim cum Actor omnes eo nervos intendat, ut inchoanda lis intra brevissimum termine-tur temporis spatium, quo nimirum quantocius scopo suo potiatur; Reus autem è contrario plerumque omnem movere soleat lapidem, ut eandem, quam longinque fieri possit, protrahat, unde dici solet, quod Reorum sit fugere *L. 2. Cod. de jurejur. propt. calumn.* rebus autem sic stantibus Actoris scopo procedendi modus summarius, qui dici solet, & contra Rei desiderio sic dictus ordinarius respondeat, prima sæpe sæpius concertatio Actorem inter & Reum esse solet de eo, an processu summario, an vero ordinario causa sit disceptanda, Actore quidem pro viribus urgente summarium, licet causa etiam in se ad ordinarium potius spectet; Reo vero omnibus modis ordinarium exposcente, licet quandoque causa manifeste sit summaria.

§. VII. Jam licet pleræque causæ in jure determinatæ sint, quæ summarium requirunt processum, quas hic enumerare nihil attinet, cum passim

passim apud Ordinis Judiciarii Scriptores occurrant, nihilominus non solum haud pauca judicis arbitrio hac in re sunt relicta, sed & judicem pro re nata non raro in causa, quæ regulariter ad ordinarium spectat, loco ordinarii summarium admittere posse, haud pauci persvasi sunt *arg. L. 2. ff. de re judic. L. 2. pr. ff. de aqu. & aqu. pluv. arc. & L. 13. §. 3. in fin. ff. de usufr.* & summum quidem Principem ordinarium semper in summarium mutare posse, extra omnem dubitationis aleam est positum, cum hic omnia processus essentialia contineat, & ordinarius ab eodem non nisi quoad solennitates differat, quæ mere sunt juris positivi, in quibus liberrima est Principis potestas, *cap. 22. X. de accusat.*

§. VIII. At favorem talem non solum Principem, sed & subordinatum alium Judicem Actori exhibere posse expresissime statuit *Carpzov. in Proc. Tit. 1. art. 1. n. 62.* causas etiam ordinarias summariter tractare licere pronuncians, si Judici æquum id fuerit visum, & ne putes hoc de eo solum casu intelligendum esse, quo Reus consentit, rationem in subsequentibus affert, cur etiam, invito licet Reo, id Judici facere liceat: *Cum enim,* inquiens, *ratio processus summarii in eo consistat,*

ut lites absque partis alterutrius præjudicio mox finiantur, sumtibus parcatur, &, quæ facili negotio expediri, ac sine ambiguitate judicialiter decidi & definiri queunt, ambagibus & prolixitate haud implicentur, utique si in causis ordinariis pro ratione temporis, personarum, aliarumque circumstantiarum ex summaria processus tractatione idem Judex speret, breviorem que litis decisionem justam sibi polliceatur, nequaquam ei manus eruntconstringendæ, quin, invito etiam Reo, processum summarium admittat, quod multoties factum memini. Et *n.* 66. addit: *Ac ne quis putet Judici inferiori haud licere, quod Principi est permissum, jussit Serenissimus Saxoniæ Elector, non modo concordiam inter partes litigantes ante omnia tentare, sed modis quibuscunque providere, ne partes proveniant ad processum ordinarium, sed causa summariter decidatur, quando commode & utiliter id fieri possit. Ordin. Proc. Jud. Tit. 1.* Besonders aber ꝛc. §. Dieweil sich aber ꝛc.

§. IX. Equidem in eo non possum facere cum Carpzovio, quando statuere videtur, ipsam ordinationem processus Electoralem all. loc. id velle, ut, reo etiam invito, processum summarium loco ordinarii decernat, hanc enim ipsius men-

mentem esse ex connexione verborum sub finem §. anteced. adductorum cum præcedentibus *n. 65.* ubi Principi fas esse dixerat, processum ordinarium commutare in summarium, & si mandet, summarie caussam tractari, summario subjiciendam esse processui, licet sua natura sit ordinaria, (& adeo licet etiam Reus renitatur, quod sane tantum non quisque Reorum tali in casu faciet,) quæ verba excipiunt illa: At ne quis putet &c.

§. X. Quo minus autem, si hæc, ut plane videtur, Carpzovii mens est, ipsi hac in re consentiam, duplex me ratio movet, primo enim nihil in all. §§. Ordin. Proc. deprehendo, quod insinuet Electorem velle, ut invito etiam Reo ad petitum Actoris processum summarium loco ordinarii decernet, nam Judicem saltim inibi jubet Serenissimus Legislator, ut omnia tentet, quo partes vel ad transactionem disponat, vel saltem id ipsis persvadeat, ut per modum compromissi, vel alium, processum contrahant, temporique & nimiis sumtibus parcant, daß zum wenigsten der Procefs, ut verba habent, mit ihrer beyder Bewilligung per modum Compromissi oder sonsten eingezogen, und vergebliche Zeit und Geld-Spildung ersparet werde.) Quæ verba tantum abest, ut

idem, quod Principi licet, nimirum, etiam invito Reo, summarium substituere processum, judici quoque inferiori concedant, ut potius manifesto satis judici utriusque partis consensum in processum summarium, loco ordinarii, si fieri possit, elicere injungant.

§. XI. Altera mei dissensus ratio est, quod, si verba ordinationis de casu etiam, quo Reus summarium recusat processum intelligenda essent, inde consequeretur, non arbitrio Judicis relictum esse, an favere Actori hac in re velit, sed ipsius officii esse, ut semper id faciat, præcipitur enim hic judici, non autem solum permittitur, substitutio summarii processus in locum ordinarii: quod nunquam concedi poterit, siquidem hac ratione omnis processus ordinarius plane fere tolleretur, Actoribus quippe, ut supra dictum, tantum non semper ad summarium provocantibus. Cæterum ex recentissimis JCtis sententiæ, quod quandoque Judex invita etiam altera parte permutare ordinarium cum summario possit, ipse etiam *Illustris Bergerus* adstipulatur *in Oecon. jur. Lib. IV, Tit. XXX. §. 1. not. 2. p. 1161.* quamvis enim *ibidem* primitus, invita altera parte nec processum summarium in ordinarium, neque ordinarium in sum-

ſummarium converti poſſe adfirmet, ſtatim nihilominus ſubdit: *At interdum hic valet arbitrium judicis, utpote qui etiam in proceſſu ordinario admonetur, συντόμως ſeu conciſius dirimere lites &c.*

§. XII. Imprimis autem Judex quoad conceſſionem proceſſus ſummarii loco ordinarii favere poterit eo in caſu, cum actor omnia libelli capita in continenti ex documentis probata dare poteſt, ſaltem in Foro Electorali Saxonico, conſentaneum enim id eſt expreſſiſſimis verbis *in Reſol. Grav. d. anno 1661. §. 8. Ord. Recogn.* : Anfangs ſeyn die Cauſæ ordinariæ, ſummariæ unter einander nicht zu vermengen; Wannenhero ein Kläger, wider Beklagtens Willen eine an ſich ſelbſt ordentliche Sache ſummariter, oder auch cauſam ſummariam ordinarie zu tractiren, nicht befugt, NB. es wäre denn, daß in actione ordinaria alle libellirten facta aus gewiſſen Documenten in continenti zu verificiren, in welchem Fall Klägern nach Anleitung der Erledigung de anno 1661. Tit. von Juſtitien-Sachen §. 8. zwar ſummariter zu klagen unbenommen. vid. *Bergeri Elect. Diſcept. For. Tit. 5. O. I.*

§. XIII. Sed ſufficiat hæc de favore Judicis licito circa proceſſus ſummarii in locum ordi-

narii substitutionem in medium attulisse, & videamus, quid ille circa exceptionem inepti libelli valeat; Constat nimirum variis, imo fere innumeris, modis inepti libelli vitium Actorem incurrere posse, e. g. si diversi processus momenta conjungantur, si nimis sit obscurus libellus, *arg. Auth. offeratur C. de Litis contestatione, juncta L. 1. de edend.* si nimis sit generalis, nisi tamen actio ipsa actio sui natura sit generalis, ut actio pro socio, aut universalis, ut hereditatis petitio *arg. L. 3. & 4. C. de sentent. quæ sine cert. quant. prof.* Si omittatur causa legitime agendi; si contraria & secum invicem pugnantia contineat; si cumulentur actiones incompatibiles. Est autem inepta actionum cumulatio duplex, objectiva & subjectiva in illa plura tribus diversi generis capita uno libello junguntur, hæc adest, cum plures personæ haud consortes uno libello conveniuntur qualem casum proponit *Berger. in Elect. Discept. For. pag. 1772.* quo nimirum Mercator contra quinque diversos emtores ex causa emti venditi (wegen ausgenommener Krahm-Wahren) ad solvendum pretium uno libello experiri ausus est.

§. XIV. Certum non minus est Reum exceptione inepti Libelli ejus rejectionem à Judice impe-

impetrare posse, consveta illa formula: Daß die Klage, immassen sie anbracht, nicht statt habe. Interim nonnullis in casibus à favente judice etiam ineptus libellus sustineri potest, e. g. superius dictum fuit de Jure Saxonico Electorali Actorem in causa etiam ordinaria ad summarium processum in libello provocare posse, si omnia libelli capita ex documentis eodem contentis probare possit: nullum dubium est, Reum in casu quo probationi tali Actor satisfacere haud potest, & nihilominus processu summario experiri contendit, exceptionem inepti libelli esse oppositurum; At Judex in tantum Actori favere hoc in casu potest, ut non plane rejiciat, sed benigna interpretatione perperam sic pro obtinendo summario processu formatum libellum commutet in Ordinarium, quod egregio Præjudicio illustrat *Illustr. BERGER. in Elect. Discept. Forens. p. 129.*

§. XV. Sed datur etiam inepta inepti Libelli exceptio, quando nimirum Reus libellum talis ineptitudinis accusat, à qua revera est immunis, licet ex alia causa utique sit ineptus, e. g. si Reus ineptam cumulationem objectivam Actori objiciat, cum tantum subjectivam exprobrare debuisset. Sed etiam hoc vitium favor judicis quadantenus sanare

ſanare poteſt, ſpectando potius id, quod à Reo fieri potuiſſet, quam quod ab ipſo factum eſt, & conſequenter exceptionem inepti libelli, licet non formaliter, materialiter tamen bonam, admittendo, quod licitum favoris genus pariter notabili præjudicio illuſtrat ſæpe laudatus Dn. BERGER. in *Elect. Diſcept. Forenſ. p. 1772.* in caſu antea memorato de Mercatore uno libello contra tres debitores haud conſortes agente, ubi refert, à Reo oppoſitam fuiſſe exceptionem inepti libelli, hac ex ratione, quod plura tribus diverſi generis capita inibi juncta eſſent, inepte cumulationem objectivam cum ſubjectiva confundendo, qua inepta inepti libelli exceptione non obſtante, rejectus à Scabinatu Vittenbergenſi fuerit libellus.

§. XVI. Pergo ad materiam de contumacia & ejus pœna. Coercetur autem contumacia de jure quidem Civili per capta pignora, *L. un. pr. ff. ſi quis jus dic. non obtemp.* vel, pro re nata, per miſſionem in poſſeſſionem, *L. 8. C. quom. & qu. Judex.* Secundum Jus vero Saxonicum contumax duriorem experitur ſortem, dum amiſſionem cauſæ & ipſam executionem patitur, niſi ſeveram nimis hanc pœnam Favor Judicis mitiget, (quod inprimis in proceſſu ſummario fieri aſſolet)

& con-

& contumacem ad probationem solum legitimorum impedimentorum condemnet, quamvis etiam si velit dilationem aliquam insuper concedere possit Reo, antequam decernat dictam contumaciæ pœnam. Quid? quod magis adhuc favere Reo Judici permissum est, dum vel solam responsionem absque condemnatione in expensas, sub comminatione tamen pœnæ, eidem injungere potest, CARPZ. *in Proc. tit. VIII. Art. 4. n. 56.* it. *P. I. Const. 9. def. 20.* quantus autem hic sit favor vel exinde intelligere datur, quod pro favore haud exiguo habendum sit, si etiam cum condemnatione in expensas responsionem Reo præcipiat, siquidem mitior est condemnatio in expensas, quam ad probanda legitima impedimenta, eo, quod impedimentis non sufficienter probatis, condemnatio in ipsam executionem, prævia Actoris petitione, subsequi solet.

§. XVII. Multum autem interest, quo stylo sententia litis contestationem injungens concepta sit, an in hæc verba: **Daß Beklagter sich mit seiner rechtlichen Nothdurfft einzulassen, und zu antworten schuldig sey**; an vero ita: **Daß Beklagter sich einzulassen, und den Krieg Rechtens zu befestigen schuldig sey.** Prior enim tenor Reo,

poste-

posterior Actori magis favet, siquidem posteriora verba Reum ab omnibus exceptionibus dilatoriis excludunt, PHILIPPI *ad Decis. Elect. 14. Obs. 1. n. 7.* priora autem haud obstant, quo minus iisdem adhuc uti possit, *d. Decis. Elector. 14.* CARPZOV. *in Proc. tit. IX. Art. 1. n. 47. & tit. X. art. 2. n. 6. 7.* dummodo eas in primo statim termino opponat, & nisi tutus sit exceptione fori declinatoria, aut aliqua alia litis ingressum impediente, quæ in continenti ex actis, vel propria partis adversæ confessione, verificari possit, eventualiter litem contestetur, *d. Decis. Nov. 14.*

§. XVIII. Ast neglectis his, regulariter quidem Reus ob duplicatum terminum in expensas est condemnandus, Chur-Fürstl. Sächsische Procefs-Ordnung, tit. XI. in pr. potest tamen Judex etiam hic Reo favore, & condemnationem in expensas, si exceptionibus utcunque saltem verisimilibus, & probabilem quadantenus disceptandi causam probantibus, se tueri valeat, intermittere, PHILIPPI *ad dict. Decis. Elector. Obs. 2. n. 12. seqq. cum alleg. ibid. DD.* eo, quod pœna contumaciæ sit arbitraria, CARPZ. *in Proc. tit. IX. art. 1. n. 67. 68.* Quamvis autem eventualiter lis contestata fuerit, Judex tamen super illa contestatione prius,

quam

quam exceptiones dilatoriæ plene ſint diſcuſſæ, pronunciare haud debet. *d. Ord. Proc. l. c.* §. Es ſoll aber ꝛc.

§. XIX. Fit nonnunquam, ut Reus oppoſitis exceptionibus dilatoriis ſimplicem ad libellum reſponſionem ſubjungat, quo in caſu iterum Judicis favori locus eſt: ſi enim velit, Actori favere, & ſuper litis conteſtatione pure pronunciare, litemque ſic haud parum maturare poteſt, CARPZOV. *P. 1. Conſtit. 3. def. 3.* cum videatur Reus quodammodo ab exceptionibus ſuis receſſiſſe. Si autem Reo potius favere velit, poteſt nihilominus ſuper exceptionibus dilatoriis pronunciare. Pariter ſi Reus, quod fieri haud raro ſolet, poſtquam ad litis conteſtationem deventum eſt, litem quidem conteſtetur, ſed non rite, poterit Judex Actori favere, &, quamvis hic id non urgeat, Reo per ſententiam injungere, ut apertius, clarius, & magis ſpecifice litem conteſtetur, *Proceß-*Ordn. *Tit. XIV. in fin.* imo eum in expenſas condemnare; poteſt tamen etiam ipſi parcere, inprimis ſi exceptiones utcunque probabiles deprehendantur, & ignorantia potius, quam malitia, ſubeſſe videatur, CARPZ. *Pr. tit. X. art. 4. n. 23. 24. 26.*

§. XX. Lite tandem rite conteſtata, exce-

ptiones peremtoriæ opponendæ ſunt, imo hodie cum ipſa litis conteſtatione conjungendæ, STRYK. *in Introd. ad Prax. c. 16. §. 1.* quo facto, Actori, cujus regulariter eſt probare, dilatio conceditur probatoria, ut durante ea ſe præparare, & ſtatuto termino, ſufficientibus intentioni ſuæ probationibus inſtructus, in judicio ſe ſiſtere poſſit. Sicuti autem omnis dilatio (niſi forſan ſit terminus fatalis, ut decendium interponendæ appellationis) ex arbitrió Judicis dependet, ROSBACH. *in proc. tit. 37. n. 9 ſeqq.* HAHN. *ad VVeſenb. de fer. & dilat. n. 11.* ZOES. *ad ff. eod. tit.* BRVNNEM. *in repetit. paratitl. VVeſenb. eod.* STRUV. *in S. J. C. Exerc. 5. th. 37.* ita etiam hanc ex æquitate cauſæque qualitate libere determinare, eam abbreviare vel prorogare, imo tertia & quarta vice concedere poteſt, *Receſſ. Imp. A. 1654.* §. den *Punctum &c. L. 7. de fer.* BRVNNEM. *in Proc. cap. 6. n. 11.* LAVTERB. *in Comp. Jur. tit. de fer. in f.*

§. XXI. Præterlapſo autem dilationis tempore, Actor, quod ei à Reo negatum eſt, probat, quo fine producere ſolet articulos ex libello, vel negatis poſitionibus formatos, quos Judex poſtmodum examinat, an actioni inſtitutæ conformes ſint, an vero forſan impertinentes, quod, ſi dubi-

um

um ſit, Judex omnes articulos, etiam qui impertinentes videntur, admittere poteſt, ſed cum clauſula : *Salvo jure impertinentium.* Juxta hos articulos examinantur teſtes, quibus ſi defectus aliquis opponatur, petaturque, ut à teſtimonio ferendo arceantur, probatio vero defectus in continenti non præſto ſit, judex ex favore illos admittere poteſt, ne probatio pereat, ſalva tamen parti adverſæ exceptione contra probationes & dicta teſtium, MENOCH. *de arbitr. Jud. quæſt. cauſa 239.* MASCARD. *de probat. Concl. 695.*

§. XXII. Si Actor in libello poſſeſſorium & petitorium cumulaverit, non parum quoque poterit favor Judicis, cum, ut DD. uno fere ore fatentur, vel ſuper Poſſeſſorio aut Petitorio ſolo, vel ſuper utroque pronunciare, ipſi permiſſum ſit, CARPZ. *Parte II. Conſt. 7. def. 9. n. 10. & 11. Lib. 1. Reſp. 71. n. 23. ſeqq.* HARTM. PIST. *Lib. 1. quæſt. 45. n. 12. ſeqq.* Cui favori etiam locus eſt, ſi ſalutaris clauſula conſveta : *Super his omnibus, quæ jam petita, aut quæ de jure vel conſvetudine omni meliori modo peti debuiſſent, imploro nobile Judicis officium, pro jure & juſtitia largisſime adminiſtranda*, libello adjecta ſit, licet ille cumulationem poſſeſſorii & petitorii haud contineat. Aſt ſi neque

hæc cumulatio, nec dicta clausula salutaris libello subjuncta, interest, an solum Petitorium, an solum Possessorium fuerit intentatum; illo casu super solo petitorio pronunciandum esse, communis est opinio, CARPZ. *lib.1. Resp.72. per tot. Parte I. Const. 26. def. 7. & P. II. Const. 7. def. 9. n. 1. in Proc. tit. 1. Art. 5. n. 17. seqq. tit. XVI. Art. 2. n. 33.* sed si solum possessorium sit intentatum, CARPZ. quidem pariter putat, super eo solo esse pronunciandum, *ll. cc.* ast insignem hic facit exceptionem *Noviss. Decis. Electoral. XIII.* facultatem hoc in casu concedendo Judici in Petitorio simul pronunciandi, modo Actor jura in petitorio allegaverit, Reusque ad ea ex professo responderit, ita ut ex actis Judici de meritis causæ in petitorio satis constare possit.

§. XXIII. Porro, quid circa juramenta favor Judicis valeat, videamus. Hæc vel voluntaria esse, vel necessaria, constat. Illa quod attinet, nullum fere circa eadem favori Judicis locum esse facile concedet, quisquis eadem à voluntate litigantium dependere cogitaverit, nisi forsan circa terminum eadem præstandi. Et is quidem de jure Saxonico duplex est, alter ad offerendum, alter ad jurandum. Circa priorem, qui octiduo, à tem-

à tempore, quo sententia vel decretum in rem judicatam transiit, computando, absolvitur, lis olim inter DD. agitata hodie decisa est, per *Noviss. Decis. Electoral. XVIII.* sancientem, ne quidem per taciturnitatem adversæ partis, de præterlapso termino non excipientis, prorogari eundem posse, sed ita tamen, ut si impedimenta habeat legitima, eaque in termino ad jurandum præfixo alleget, & in continenti probet, audiendus, neque juramentum ob id, quod non juraverit, pro deserto habendum sit. Quoad alterum vero fatale præstandi videlicet juramenti, favor Judicis in tantum locum habet, ut ipse etiam citra consensum partis terminum juratorium possit prorogare, vel requisitus ab altera parte, vel etiam sponte sua, CARPZOV. *Decis. Illustr. 193. & in Proc. tit. XI. art. 3. num. 82.*

§. XXIV. Quando pars cui ab altera delatum est jusjurandum, illud non præstat, sed alteri refert, quod integrum ipsi est, *L. 34. §. 7. 8. ff. de Jurej. L. 38. eod. L. 9. C. de reb. cred.* secundum *Ordinat. processus Saxon. tit. XVIII.* §. Ferner die Relation &c. relatio illa fieri debet vel paulo post delationem & ante sententiam præstationem juramenti decernentem, vel post eam, intra decendium,

um, per modum leuterationis, vel tandem eo in casu, quo referendi facultatem expresse sibi reservavit Reus, intra octiduum à tempore, quo sententia publicata in rem judicatam transiit. Sed, licet etiam Reus de reservanda sibi referendi facultate non protestatus fuerit, Judex tamen ex favore eam facultatem ultro in sententia ipsi reservaverit, integrum ipsi est, etiam post decendium offerendi sese ad præstationem juramenti, ita ut hac ratione Leuterationis sumtibus parcere possit, CARPZ. *in Proc. tit. XI. art. 4. n. 19.*

§. XXV. Legalia inter juramenta considerare primo loco placet Juramentum Calumniæ, circa quod si locus aliquis Judicis favori esse possit, omnis ille consistet in ejus remissione. Sed huic non subjacere potest illud juramentum calumniæ quod, delato ab Actore juramento principali ab eo vicissim Reus postulat, eo quod per delationem illam juramenti principalis Reo jus sit quæsitum calumniæ juramentum à deferente exigendi, quod postmodum ipsi aufferri nequit. Quin & in illo juramento calumniæ, quod ipse Judex decernit, sive generale sit, sive speciale, remissioni locum haud esse, prima fronte videri posset, eo, quod ne quidem partes disertis verbis

sibi

ſibi invicem illud poſſint remittere, ſiquidem lex de ejuranda calumnia in communem utilitatem lata eſt, *L. 2. §. 4. C. de jurej. propt. calumn.* Verum enim vero cum hodie potius juretur de calumnia committenda, quam evitanda, teſte GAIL. *L. 1. Obſervat. 85. n. 4. &* CARPZ. *in Proc. tit. XII. art. 1. n. 9. ex allegato ibid. Maranta*, neque Sacramenti timore contentioſa litigantium inſtantia compeſci poſſit, quem tamen ſcopum intendit Juſtinianus, *L. 1. C. d. t.* arbitrio & favori Judicis etiam remiſſionem juramenti calumniæ ſubeſſe aſſeri forſan poterit, quo nimirum eo allaborare valeat, ne per leges, quæ perjuria puniunt, via iisdem aperiatur, quod ſatis inhumanum viſum eſt Imperatori, *L. 2. C. de indict. vid. toll.* parcique poſſit tenerioribus conſcientiis, quæ ex ſubtili quadam reverentia etiam in juſta cauſa ad jurandum ad ſuperſtitionem usque timidæ ſunt, *L. 8. ff. de Condit. inſtitut.* Unde laudabilis à quibusdam exiſtimatur obſervantia in Camera Imperali, quando juxta eam Procurator, qui juramentum calumniæ in animam propriam recuſat, ſaltim mulctam patitur, ne nimirum ſi litis diſpendio talis recuſatio coerceretur, ad tantum avertendum damnum in perjuria Procuratores proruant.

D §.XXVI.

§. XXVI. Circa suppletorium juramentum, quod ei deferri solet à quo semiplene probatum est; & purgatorium, ad quod ille tenetur, contra quem militant præsumtiones, catenus favori judicis est locus, quatenus vel Actori probatione plena peracta, juramentum suppletorium, vel Reo dicto in casu purgatorium deferre potest. Illi autem utique favetur, cui ex sententia judicis id commodi contingit, ut stare haud teneatur sola adversæ partis temeritate in jurando. Porro in eo quoque favor judicis circa juramentum suppletorium erga Actorem se exerere potest, quod, postquam peracta semiplena probatione in causa conclusum est, nec ipse ad suppletorium admitti se petierit, Judex nihilominus eidem id decernere possit, quod, licet forsan communi opinioni contrarietur, fundamentum tamen in eo habere videtur, quod partibus quidem, nunquam vero Judici in causa concludatur, GAIL. *L. 1. Obs. 108. n. 5.*

§. XXVII. Nonnulli hoc ipsum eo usque extendunt, quibuscum etiam facit CARPZ. *in Pr. tit. 12. Art. 2. n. 16. seqq.* ut haud Judicis arbitrio vel favori relictum afferant, an, si Actor semiplene probans ad præstandum suppletorium offerre se neglexerit, eidem id ipsum deferre velit, nec ne,

sed

ſed ad neceſſitatem, ut id à Judice fiat, pertinere contendant, provocantes ad *L. 3. C. de reb. credit. junct. L. 37. ff. de verb. ſignif.* Verum cum hæ leges id ſufficienter haud probent, quod eisdem probare illi intendunt, nec judex officium ſuum, niſi deſuper imploratus, impertiri teneatur, *L. 31. ff. de jurejur. juncta L. 1. C. quomodo & quando Jud. cap. ult. X. de Jurejur. juncta L. 40. pr. §. de Judic.* ſaltem eo in caſu, quo clauſulam ſalutarem Actor omiſit, neceſſitatem Judici ad decernendum ſuppletorium de jure civili impoſitam haud eſſe, exiſtimo. Nec tamen etiam cum ANT. FABRO ſentire poſſum, qui *in Cod. L. IV. tit. 1. def. 8. n. 2. ſeqq.* aſſerere non dubitat, nec tum, quando Actor clauſula illa ſalutari uſus eſt, Judicem ad decernendum ſuppletorium haud teneri; quod enim rationis loco ſubnectit, non eſſe præſumendum aliquem hac clauſulæ generalitate ſeſe ad actum jurandi multum præjudicialem obtuliſſe, veritati conſentaneum haud eſſe videtur, cum certe juramentum hoc non Actori, ſed Reo, ſit præjudiciale. De jure autem Saxonico Electorali utique conſtat, ſive ad ſuppletorium admitti quis petierit, ſive petere neglexerit, à Judice id decerni debere, hoc tamen nihilominus arbitrio ipſius relicto, cui-

nam, Actori an Reo, id deferre velit, *Ord. Proc. Elect. Saxon. tit. XXX.*

§. XXVIII. Non dubitandum est, etiam circa juramentum in litem multum posse favorem Judicis. Distingvitur autem illud, uti notum, in juramentum *affectionis* & *veritatis*, vulgoque docetur, illi solum locum esse, si dolose egerit Reus, huic autem, quando culpam solum commisit, verum id *L. 4. §. 4. & L. 5. §. 3. ff. de in lit. jur.* aperte contrarium deprehenditur, utpote ex quibus satis clare perspicitur, solam culpam juramentum in litem plane respuere, & non nisi æstimationem Judicis desiderare. In solo igitur casu, quo Reus dolum commisit, tam *affectionis,* quam *veritatis* juramento locum esse statuo, ita nimirum, ut judex vel hoc, vel illud, pro lubitu deferre possit, *L. 4. §. 2. ff. eod.* imo, ut etiam libertas ipsi competat, juraturo licentiam jurandi in infinitum permittendi vel denegandi, *L. 2. & 18. pr. ff. de dolo malo.* Illud si facit, multum quidem favet Actori, non tamen impeditur, quo minus in gratiam Rei, præstito quamvis juramento, nimiam litis æstimationem, prægnanti ex causa, & ob postea repertas probationes, restringere possit, *L. 4. §. 3. ff. de in lit. jur. & L. 5. §. 2. eod.*

§. XXIX.

§. XXIX. Magis autem adhuc favere poterit Judex Reo contra quem in litem jurandum est, si affectioni jurantis modum per sententiam statuere, atque ut intra certam quantitatem juretur, jubere velit, quod in ipsius potestate est, *all. L. 4. §. 2. &* *L. 5. §. 1. ff. d. tit.* Quod quidem duplici modo fieri potest; vel enim Judex, dum modum juramento statuit, veram rei æstimationem quadantenus excedit, vel præcise eandem sequitur; illo in casu (quod ad puniendum Rei dolum ipsi omnino licet) eatenus saltem favet Reo, quatenus Actoris licentiam in infinitum jurandi restringit; in posteriori autem casu, quando nimirum veram rei æstimationem Judex non excedit, (quod ipsi licere vel exinde certum est, quoniam juramentum in litem etiam non deferre potest, *L. 5. §. 1. ff. de in lit. jur.*) adhuc magis favet Reo, dum ultra veram rei æstimationem eum non aggravat. Et hoc demum in casu præstitum ab Actore juramentum in litem nomen *juramenti veritatis* mereri videtur, cum vix aliud pretium pro justo habendum sit, quam quo rem aliquis, qui nec in, nec ad eam jus habet, illius tamen satis gnarus est, dignam æstimat: contra in priori casu, quando nimirum Judex Actoris jurandi licentiam non intra limites veri pretii coar-

ctat, sed eam plus minus ultra id ipsum evagari permittit, juramentum in litem revera nec *affectionis*, nec *veritatis* proprie dici potest: non illud, quia Judex Actori non secundum affectionem suam jurare permisit; non hoc, quia nihilominus verum pretium jurando transgredi potuit.

§. XXX. Juramento in litem affine admodum est moribus & legibus Saxonicis introductum *Juramentum minorationis seu diminutionis*, quod dicitur, adeo, ut etiam nonnulli eadem confundant, quos interest ZOBEL. *in gloss. art. 47. lit. b.* Land-Recht *Lib. 3.* cum tamen utique hæc duo juramenta modo haud uno ab invicem differant. Agit de hoc juramento *totus tit. XXXI. Ordin. Processſ. Sax.* & præstari illud solet à Reo, (in casu, quo ipse Actori vi damnum intulit nec tamen in damni illati æstimatione ipsi cum Actore convenit, sed hic id ipsum majoris æstimat, quam Reus,) super propria damni æstimatione, eo effectu, ut ad majorem satisfactionem Actori haud teneatur ea, quam jurata propria illius æstimatio determinat.

§. XXXI. Differt autem juramentum minorationis à juramento in litem quatuor potissimum modis, nimirum 1) *ratione personæ jurantis*, illud

illud enim à ſolo præſtatur Reo, hoc à ſolo Actore; 2) *ratione petitionis*, illud enim non decernitur niſi petitum ſit, hoc etiam citra ullam partis petitionem defertur; 3) *ratione materiæ*, illud enim locum ſolum habet in illata vi ablativa, vel expulſiva; hoc in qualibet violentiæ ſpecie; 4) *ratione temporis*, illi enim non eſt locus, niſi in eodem foro Electorali Saxonico, ante præſtitam cautionem, litemque conteſtatam petatur; hoc nulli adſtrictum eſt tempori; BERGER. *in Elect. Disceptat. Forenſ.* Interim me vix ac ne vix quidem comprehendere poſſe fateor, quid moverit inter alios etiam ipſum *Illuſtrem* BERGERVM, ut ab ipſo Actore petendum eſſe juramentum minorationis ſtatuerint, ſi locus ipſi eſſe debeat, cum tamen illud petere è re non Actoris, ſed Rei ſit, imo illius commodis plane contrarietur; ipſe enim efflagitat illatam damni reſarcitionem juxta propriam æſtimationem, cui moderandæ Jus Saxonicum in favorem Rei juramentum hoc minorationis adinvenit, quod adeo petere lite conteſtata Reus haud intermittet. Nec hæc ſententia ullo modo *in Ordin. Proc. all. tit.* fundata videtur, præſertim ſi conferatur *Ordin. Recogn. eod. tit. pr.* utriusque enim textus hoc ſaltem inſinuat, Actori ne-

ceſſi-

ceſſitatem injunctam eſſe, ut ante cautionis præſtationem & litis conteſtationem ad reſarciendum juxta propriam æſtimationem, damnum condemnari Reum petat, niſi is juramentum minorationis præſtare voluerit.

§. XXXII. Progredior ad probationem, ſolennem nimirum, non ſubſidiariam, quæ per juramenta fieri ſolet, conſideraturus, qui ejus intuitu favor Judicis ſe exerere poſſit, quod potiſſimum fiet circa terminum probatorium, ejusque dilationes. De jure quidem civili circa ipſum terminum probatorium nihil conſtitutum eſt, adeoque juxta illud in arbitrio Judicis eſt, quem terminum probatorium præfigere velit, CARPZ. *in Pr. tit. XIII, art. 1. n. 144.* quod nec de Jure Canonico aliter eſt, tum, quod illud in dubio ſemper concordare cum Jure Civili præſumitur, tum *arg. cap. 15. X. de ſent. & re jud.* ſed quod dilationem ejus attinet, id ſancitum *in L. 1. C. de dilat.* deprehenditur, ut, ſi inſtrumenta, vel perſonæ fidem facientes poſcantur ex eadem provincia, ubi lis agitatur, Judex minus quidem ſpatium tribus menſibus præfigere poſſit, (ubi adeo ipſius erga Reum favori locus eſt) non liceat tamen dilationem ultra tres menſes producere; quemadmodum nec, ſi probatio ex provincia

vincia non ultramarina depromenda sit, ultra sex, si vero ex ultramarina petenda, plus quam novem mensium dilatio conceditur, & ita quidem ut nec ampliari eadem possit, quamvis de statu hominis, re in jure admodum favorabili, agatur, *L. ult. Cod. de dilat.*

§. XXXIII. Cumque etiam de jure Electorali Saxonico, licet terminus probationum Saxonicus *in Ordin. Proc. tit. XX. pr.* statutus sit sex septimanarum, & trium dierum, dilationes tamen ad quatuor usque concedi possint, secunda quidem & tertia nonnisi legitimo impedimento in continenti probato, & quarta non aliter quam cum causæ cognitione & solennitate legali, non obscurum est, etiam intuitu Juris Electoral. Saxonici non exiguum favori Judicis esse locum. Interim dilatio talis non semper terminum Saxonicum continet, sed pro ratione temporis & obstaculorum qualitatibus, modo dimidium dicti termini, modo unicam quaterdenam continet. Quod vero summariam ostensionem sive demonstrationem attinet, negandum non est, juris communis dispositionem in foro etiam Elector. Saxonico vigere, hoc est, ejus terminum, terminique dilationem Judicis arbitrio relictam esse, juxta ea, quæ trad. CARP-

ZOV. *in Pr, tit. XIII. art. 1. num. 197. seqq. & P. I. Const. XVI. def. 16.*

§. XXXIV. Quodsi de solenni probatione agatur, Judicem, si favere velit, statim in sententia posse duplicatum, imo triplicatum terminum probatorium Parti indulgere, cui, si terminum præterlabi passa fuerit, restitutio in integrum denegari non potest, e. g. Minori, Fœminæ &c. sunt qui statuunt, contradicentique GAILIO, *Lib. 1. Obs. 108. n. 5.* eo quod Judex nunquam pro tribunali exemplo secundam vel tertiam dilationem, nec unquam absque aliquali causæ cognitione concedere possit; *L. 7. ff. de fer. & dilat.* respondent: insufficientem esse hanc rationem, eo quod causa restitutionis sæpe, utpote in ipsos sensus incurrens, nullam requirat desuper instituendam Judicis cognitionem, v. g. sexus muliebris &c. cum notoria non egeant probatione. Quamvis autem mihimet GAILII ratio negandi non satis prægnans videatur, alia tamen suppetit, quæ statim ab initio citra partis, cui probatio incumbit petitionem duplicatum triplicatumve terminum probatorium simplicis loco præfigere Judici dissvadet, nisi simul Partem illam ejus admoneat; duplicato triplicatove termino inaniter elapso, nulla in

in integrum restitutione ipsam gavisuram, alias enim Pars altera nimium gravaretur, illicitumque favorem Judicis id saperet.

§. XXXV. Etenim si sub hac conditione id fiat, aliquatenus quidem Parti probanti favet, dum eam liberat à tædiosa alterius Partis disceptatione, quæ fere est inevitabilis, nec tamen etiam huic nimium præjudicat. Cœterum quæ de probatione hactenus dicta sunt, etiam circa Reprobationem locum habent, & eo magis quidem, quod favorabiliores sint Partes Rei, quam Actoris, *L. 125. ff. de Reg. Jur.* & quod Actori licet, Reo non possit non permitti *L. 41. pr. ff. de Reg. Jur. c. 37. de Reg. Jur. in VI.* hinc quoque est, quod Reo tanta termini probatorii intervalla, totidemque ejusdem dilationes concedantur, quot & quanta Actori concessa sunt, GAIL. *Lib. I. Obs. 91, n. 13.*

§. XXXVI. Peculiaris tamen Reprobationi est terminus, à quo ipsius fatale currere incipit, nimirum dies insinuatæ citationis, & quidem vel ejus, quæ ad publicandam Actoris probationem emanavit, quoties nimirum probatio aut solis testibus, aut testibus & instrumentis simul peracta est, vel ejus, quæ ad procedendum super probatione emissa fuit, si solis documentis, ubi publicati-

one non est opus, res confecta sit. Potest autem hic quoque quoad terminum reprobatorium Judex Reo favere, si ad ejus petitionem, per sententiam, quæ super facta recognitione productorum documentorum fertur, ipsum Reprobationem suscipere jubeat. Tum enim terminum reprobatorium demum à die hujus judicati currere tradit CARPZ. *in Pr. tit. XIII. art. 2. n. 30. ex Ordin. Proc. tit. XX. §.* Wenn aber.

§. XXXVII. Circa fatale introducendæ Appellationis aliquando in prorogando Judicis arbitrium, & consequenter favorem, versari, (quanquam hoc citra sententiam fiat) *arg. cap. 5. X. de Appellat. c. 5. X. de in integr. restitut. quibus jungi potest arg. L. 18. pr. ff. de judicat.* contendit HAHN. *ad VVesenb. tit. ff. de fer. n. 13.* ast alibi, nimirum *ad tit. ff. quando appelland.* tradit id arbitrarium esse, prout in hoc vel illo judicio certum ei tempus præstitutum, & prorogari illud posse, modo in termino legitimo id petatur, secus ac interponendæ, quod prorogationem nullam admittat.

§. XXXVIII. Fatale justificandæ Appellationis, cum illud satis amplum sit de jure civili, siquidem non solum regulariter annuo constat spatio,

tio, sed &, si probare possit Appellans, per se non stetisse, quo minus appellationem justificaverit, biennium concedatur, *L. ult.* §. *4. Cod. de temp. reparat. appellat. Nov. 49. pr.* §. *1.* Judicis favor in coarctatione tam ampli spatii se exerere potest, cum nec annuum spatium relinquere teneatur, inprimis, si ex tanta dilatione aliquod periculum immineat, aut ea non sit locorum distantia, vel personarum causæve qualitas, quæ tam prolixum spatium exposcat, *cap. IV. X. de appellat. c. 57. eod.*

§. XXXIX. Insignis etiam est favor, quem ratione citationis ad justificandum aut prosequendum appellationem Appellato exhibere potest Judex in foro Saxonico, ita nimirum coarctando terminum justificandæ Appellationis, aut prosequendæ Leuterationis, ut licet dimidium saltem terminum Saxonicum contineat, Appellans tamen aut Leuterans sub pœna desertionis & condemnationis in expensas, & justificare & prosequi Appellationem teneatur, prout latius hæc exponuntur in Mandato Serenissimi Saxoniæ Electoris specialiter hac de re emisso d. 12. Aug. 1670. quod etiam citat BERGER. *in Elect. Disceptat. forens. ad tit. IV. O. P. obs. 1. not. 1.*

§. XL. Cœterum, quemadmodum in iis,

quæ Appellationi cum Leuteratione ſunt communia, inter alia notatu dignus eſt favor, per quem utrobique etiam ſuper acceſſoriis, ut fructibus & expenſis pronunciare poteſt Judex, licet nulla horum in ſententia, adverſus quam Leuteratio vel Appellatio eſt interpoſita, facta fuerit mentio, nec propter earundem emiſſionem remedia ſuſpenſiva adhibita fuerint, CARPZ. *in Pr. tit. XVIII. art. 1, n. 81. 82,* ita & iſte favor circa hæc utrique remedio communia non poſtremus eſt, quando Judex Appellationis tam ſuper recognitione certorum documentorum, de quorum tamen recognitione in prima inſtantia nec quæſtio, nec deſuper appellatum fuit, pronunciat; quam ſuper exceptione præſcriptionis in favorem Rei ſententiam fert, licet pariter præſcriptionis in prima inſtantia nulla facta fuerit mentio, nec deſuper appellatio interpoſita reperiatur. Uti etiam Judex in appellationis inſtantia, ſi favere velit, ſimul ſuper petitorio, cœteris paribus, judicare poteſt, licet in prima inſtantia poſſeſſorium ſolum intentatum ſit.

§. XLI. Quid? quod eousque Judex à quo favorem erga Appellatum extendere poteſt, pro re nata, ut ſententiam à qua intuitu Appellantis deteriorare, intuitu Appellati vero deteriorare

poſſit,

possit, licet etiam hic Appellationi non adhæserit. CARPZ. *in Pr. tit. XVIII. art. 1. num. 42.* Ratio autem horum assertorum in eo consistit, quod per Leuterationem, in primis autem per Appellationem, causa redeat in eum statum, in quo fuit tempore litis contestatæ, HARTM. PIST. *Lib. IV. qu. 23. n. 3.* Sed temporis angustia exclusus vela hic contraho, Lectorem Honoratissimum rogans, ut, si non satis accurate elaboratum à me hoc thema deprehenderit, non solum ob festinationem me excusatum habeat, sed & cogitet, quod, ea potius in medium afferre, quæ hinc inde DD. de hac materia practica statuunt, quam eadem severiori subjicere examini, propositus mihi ab initio statim fuerit.

SOLI DEO GLORIA.

Thomasii de protractione justitiæ per amicabilem compositionem partium litigantium à judice tentandam.

Ejusdem de protestatione jus protestantis non conservante.

Ejusd. de usu practico actionis adversus judicem imperite judicantem.

Thomasii (Lipsiensis) de judicio inter parentes & liberos summario, secundum jus naturæ civile & germ.

Tentzelii de eo quod justum est circa personas in foro litigantes præsertim actoris & rei.

Struvii ædificiorum privatorum jura proponens.

Slevogtii de jure omnium in omnia.

Unkauffii de protractione justitiæ per responsa privatim à partibus obtenta.

Ulrichii de judice & ejus officio.

Wichmannshausenii de perjurio judiciali.

Wincopii de admittendis & rejiciendis procuratorib.

Wüstii de revisione actorum.

Wildvogelii de modo inverso in processu civili & criminali vitando.

Ejusdem de officio actuarii.

Ejusdem de judiciis Silesiæ inappellabilibus.

Ziegleri de arbitris compromissariis.

Ejusdem de torturis seu quæstionibus.

Zollii de feudi per vasallum alienati præscriptione contra dominum directum.

Ludovici de actuarii præsentia in actu testandi.

Plura de hac materia, præsertim de officio judicis, videsis, requirenda sunt in huic simili appendice dissertationis Meyeri de judice spoliatore, p. 38. 39. 40.

F I N I S.

